

Posudek na diplomovou práci Bc. Ondřeje Budila *Filosofické základy občanského sektoru*, Karl. R. Popper

Diplomant představuje politickou teorii filosofa Karla R. Poppera se zaměřením na problematiku občanské společnosti a občanského sektoru. V úvodní kapitole nabízí vymezení občanské společnosti a občanského sektoru opírající se o názory různých autorů a přibližuje pojetí občanské společnosti britského sociálního antropologa českého původu Ernesta Gellnera, který byl Popperem výrazně ovlivněn. V jádru práce autor představuje známou Popperovu kritiku historicismu a jeho neméně známou koncepci otevřené společnosti. Text vyúsťuje v úvahy nad tím, jaký přínos lze vytěžit z Popperova pojetí otevřené společnosti a demokracie pro přesnější filosofické uchopení občanského sektoru.

Diplomant výborně zvládl reproduktivní interpretaci Popperových textů a na této úrovni jeho práci hodnotím velmi příznivě. Na vyšší, interpretační úrovni podle mého názoru správně zjišťuje (společně s Václavem Žákem), že Popper nenabízí žádnou explicitní představu občanské společnosti jako institucionálně-organizační složky moderních pluralitních politických společenství, ale i přesto svými základními pojmy z oblasti politické teorie přispívá k normativní legitimizaci občanské společnosti. Autor možnost takové legitimizace nabízí hned ve dvou ohledech: prostřednictvím jednak principů a jednak hodnot spojených s otevřenou společností. V podobných intencích odpovídá i na svou druhou základní otázku, jak je pomocí Popperova myšlenkového aparátu možné zdůvodnit smysluplnost individuální občanské aktivity.

Musím však přidat i několik kritických poznámek. Autor se omezuje na Popperovy práce dostupné v češtině, z nichž některé jsou popularizační, a nepracuje s Popperovými „velkými“ epistemologickými knihami, ač rozebírá některé v nich formulované myšlenky, jako třeba teorii světů 1-2-3. Téměř vůbec nepracuje se zahraniční komentářovou literaturou. Existují přitom početné anglicky psané rekonstrukce Popperovy politické filosofie.

Autor zůstává u věrného a doslovného výkladu (nebo jak sám někde říká „popisu“) Popperových textů bez srovnání, historického zařazení a kritiky. Popper byl ve svých politických názorech silně ovlivněn jiným vídeňským rodákem Friedrichem A. von Hayekem. Nikde o něm však není zmínka. Co se kritických polemik s Popperem týče, zdrcujících kritik jeho výkladů Platóna a Hegela existuje celá řada. A ne zrovna příznivě se o Popperovi vyjadřuje důležitý současný filosof Charles Taylor, který o občanské společnosti napsal několik vlivných textů, jež autor jistě zná. Chybí také třeba jen náznak zmínky o kdysi slavných sporech mezi Popperem a marxistickou frankfurtskou školou v rámci tzv. *Positivismusstreitu*. Kritiky nejsou ani zmíněny, a tak s nimi autor nemůže ani souhlasit, ani proti nim Poppera hájit. Škoda.

Konečně mi schází aspoň náznak snahy ukázat, jak Popperovy myšlenky rozvíjeli další autoři. Jeden příklad za všechny: J. Habermas v kapitole I.3 prvního dílu *Teorie komunikativního jednání* vychází z Popperovy teorie tří světů při výstavbě vlastní teorie sociálního jednání, která má podstatné implikace pro Habermasovu politickou teorii.

Nejasný je pro mne pojem „filosofických základů“ občanského sektoru nebo třeba také lidské potřeby ovlivňovat své prostředí. V jakém smyslu je tu řeč o základech? Má filosofie privilegovaný přístup k základům reality a lidské bytosti? Neslibuje titul práce příliš mnoho? Jak jde termín „filosofické základy“ něčeho jako občanský sektor dohromady s kritickým racionalismem?

Jazykovou úroveň práce a zpracování poznámkového aparátu považuji za plně adekvátní.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou velmi dobře.

V Praze 21.8. 2009

Marek Skovajsa, Ph.D.